

Mark- och miljödomstolen
Vänersborgs tingsrätt
Box 1070
462 28 Vänersborg

Malmö den 2 augusti 2022

E-post: mmd.vanersborg@dom.se

Sökande: Lidköpings kommun
Org. nr. 212000-1694
Skaragatan 8
531 88 Lidköping

Ombud: Advokat Erica Nobel
Jur. kand. Carolin Hammar

Advokatfirman Delphi
Nordenskiöldsgatan 11A
211 19 Malmö
Tel: 040-660 79 00

erica.nobel@delphi.se
carolin.hammar@delphi.se

Saken: Ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken
(1998:808) för utförande av arbeten inom fastigheten
Sannorna 6:1 samt vattenområde, Lidköpings kommun

Stockholm
Göteborg
Malmö
Linköping
Norrköping

Advokatfirman Delphi
Nordenskiöldsgatan 11A
211 19 Malmö
Tel 040-660 79 00
[malmo@delphi.se](mailto:malmö@delphi.se)
www.delphi.se

1. Yrkanden

1.1 Lidköpings kommun ("Sökanden") yrkar att Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt ("Mark- och miljödomstolen") beviljar Sökanden tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken till utförande av arbeten i vatten inom fastigheten Sannorna 6:1 samt vattenområde i Lidköpings kommun, bestående av att:

- riva
 - yttre och inre delen av östra pirarmen,
 - stödkonstruktioner längs med östra och västra sidan av, farledsrännan (mellan pirarmarna) och del av befintlig spont,
- borttagande
 - av sjökabel i hamnbassängen och farledsrännan som förser pirarmarna med el
- anlägga
 - nya stödkonstruktioner längs farledsrännan vid östra och västra pirarmen,
 - ny sträckning för yttre delen av östra pirarmen,
 - nya kajer i norr och söder om hamnbassängen,
 - nya slänter norr om hamnbassängen och justera befintliga slänter öster om hamnbassängen,
 - anlägga ny sjökabel i farledsrännan som förser västra pirarmen med el
- muddra
 - farledsrännan och hamnbassängen till ett ramfritt djup av 6 meter med en maximal volym om 226 000 tfm³ (inklusive slänter och övermuddring), samt
- utfyllnad

anlägga invallningar för utfyllnadsområden, och komplettering av befintlig invallning i syfte att fylla ut del av vattenområdet motsvarande en bottenyta på cirka 96 000 m² (utfyllnadsområde 1) respektive cirka 62 000 m² (utfyllnadsområde 2). För detta ändamål ska maximalt 750 000 tfm³ massor utnyttjas, varav maximalt 226 000 tfm³ utgör återanvända muddermassor och maximalt 524 000 tfm³ utgör externa massor,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med den tekniska beskrivningen i Bilaga A samt karta i Bilaga A:1.

- 1.2 Sökanden yrkar att Mark- och miljödomstolen lagligförklarar tidigare uppförd stödkonstruktion längs med östra och västra sidan av farledsrännan (mellan pirarmarna) samt nedlagd sjökabel som förser den östra pirarmen med el, markerade i Figur 3 i Bilaga B samt Bilaga B:1.
- 1.3 Vidare yrkar Sökanden att Mark- och miljödomstolen:
- fastställer arbetstiden för utförande av vattenverksamheten till tio (10) år från datum för lagakraftvunnen dom,
 - fastställer tiden för anmälan av oförutsedd skada från vattenverksamheten till fem (5) år efter den fastslagna arbetstidens utgång,
 - godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga B,
 - fastställer villkor i enlighet med Sökandens förslag nedan,
 - med stöd av 3 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken fastställer prövningsavgiften till 400 000 kr, samt
 - meddelar verkställighetsförordnande för de ansökta åtgärderna.

2. Förslag till villkor

2.1 Allmänt villkor

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan och därtill hörande handlingar.

2.2 Utfyllnadsmassornas kvalitet

2. Massor som uppkommer i samband med muddringen får användas för utfyllnad inom utfyllnadsområde 1 eller 2.

Externa massor som ska användas för utfyllnad inom utfyllnadsområde 1 eller 2 ska som medelhalt (mg/kg TS) uppfylla kriterierna för mindre än ringa risk (MRR)¹.

Externa massor som ska användas för markhöjning eller utfyllnad över högsta förutsebara vattenstånd ska som medelhalt (mg/kg TS) uppfylla kriterierna för känslig markanvändning (KM)².

¹ Naturvårdsverkets handbok 2010:1 för återvinning av avfall i anläggningsarbete.

² Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning enligt NV rapport 5976.

2.3 Grumling

3. Utfyllnad ska vid behov utföras bakom siltgardin, bubbelridå eller likvärdig skyddsåtgärd.

Muddring får endast ske under månaderna augusti - april, såvida inte tillsynsmyndigheten har medgivit undantag.

För att minska risken för grumling och spridning av förorenade ämnen vid muddring ska dessutom miljöskopa eller annan likvärdig skyddsåtgärd användas vid muddring av sediment som har påvisat halter överstigande nivåerna för känslig markanvändning (KM)³.

2.4 Spill

4. Verksamheten ska bedrivas på sådant sätt att risk för spill av olja, drivmedel eller liknande från arbetsmaskiner elimineras så långt det är praktiskt möjligt.

Vid transport eller hantering av utfyllnadsmassor ska åtgärder vidtas för att förhindra spill på land och i vatten. Om spill ändå uppkommer på land ska åtgärder snarast vidtas för att samla upp de spillda massorna.

2.5 Buller

5. Arbetena ska utföras så att Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om bullernivåer från byggarbetsplatser innehålls.

2.6 Undvikande av hinder för fartygstrafiken

6. Arbetena ska utföras så att fartygstrafiken i den allmänna farleden och hamnområdet inte hindras. Arbetena ska i god tid kungöras i Underrättelser för sjöfarten, Ufs.

2.7 Kontrollprogram

7. Kontrollprogram för ansökta arbeten ska inges till tillsynsmyndigheten senast fyra (4) veckor innan arbetena påbörjas.

3. **Rådighet**

- 3.1 Anläggningsarbetena kommer att ske på fastigheten Sannorna 6:1 samt vattenområde, vilka ägs av Lidköpings kommun i enlighet med Bilaga B:2.

³ Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning enligt NV rapport 5976.

4. Urminnes hävd

- 4.1 Vattenanläggning bestående av pirarmar inom Lidköpings hamn bedöms vara uppförd med urminnes hävd, vilket utgör en rättighet som kan jämföras med tillstånd.⁴
- 4.2 Det anförda styrks av 5 a § lag om införande av miljöbalken samt av det som framgår i proposition 2017/18:243 s 102 f gällande urminnes hävd. I propositionen framgår att även om något visst tidsmätt inte är angivet, brukar man uppställa regeln att två mansåldrar ska ha passerat, utgörande tillsammans ungefär 90 år före jordabalkens (1970:994) ikraftträdande, för att det ska kunna bli fråga om urminnes hävd.⁵ Detta innebär att urminnes hävd kan omfatta de vattenanläggningar som tillkommit före 1882.
- 4.3 En karta från år 1856 som visar pirarmarna återfinns i Figur 4, Bilaga B.

5. Tidigare tillstånd

- 5.1 Tabellen nedan visar tidigare tillstånd meddelade inom Lidköpings hamnområde.

Anläggnings-ID	Tillstånd	Datum	Saken
17328	AM 54/50	1950-09-08	Tillstånd att uppföra järnvägsbro över Lidan
14326	VA 38/69	1970-11-11	Tillstånd till utfyllnader i Vätern utanför Lidans utlopp
14334	VA 34/73	1973-12-14	Tillstånd till vissa arbeten för Lidköpings hamn
3682	VA 34/73	1973-12-14	Tillstånd till fördjupning av inseglingsled och hamnbassäng, utföra kajbyggnad utefter sidorna och verkställa utfyllnad
	M 365-00 (M 3989-10)	2001-07-17 (2012-08-30)	Lagligförklaring av tillstånd till utfyllnad samt tillstånd till utfyllnad, muddring och anläggning av kajer längs inseglingsrännan och hamnbassängen (Förlängning av arbetstid för utfyllnader, kajanläggningar m.m.)
17352	VA 39/77	1979-06-18	Tillstånd att anlägga ny bro över Lidan
14367	M 365-00	2001-07-17	Lagligförklaring av tillstånd till utfyllnad samt tillstånd till utfyllnad, muddring och anläggning av kajer längs inseglingsrännan och hamnbassängen
36136	M 3989-10	2012-08-30	Förlängning av arbetstiden för utfyllnader, kajanläggningar m.m.

⁴ Av Svenska Fyrällskapetets lexikon (<https://fyr.org/wiki/index.php/Lidk%C3%B6ping>) framgår att Lidköpings hamn byggdes om och fördjupades mellan 1848-1853. Hamnpirarna ska då ha fått det utseende de har idag, bortsett från de gatlampor som tillkommit under senare tid.

⁵ Undén, Svensk sakrätt II fast egendom, 1960, s. 141, och NJA 2011 s. 109, stycke 12 i Högsta domstolens domskäl.

6. Lokalisering

- 6.1 Lidköpings hamn är lokaliserat centralt i Lidköpings tätort. Hamnen är uppdelad i Västra respektive Östra hamnen belägna på var sin sida om Lidan som mynnar ut i Vänern.
- 6.2 Området vid Östra hamnen omfattar en industrihamn på södra sidan och ett befintligt utfyllnadsområde (nya hamnplan) på norra sidan. Området vid Västra hamnen utgörs av en industrihamn för framför allt bulkhantering.

7. Höjdförhållanden och koordinater

- 7.1 Nivåer i ritningar är angivna i höjdsystem RH 2000. Aktuellt koordinatsystem är SWEREF 99 13 30.

8. Planförhållanden

8.1 Översiktsplan

- 8.2 Lidköpings kommun har en översiktsplan⁶ framtagen 2018. Stadsutvecklingsplanen, som är en fördjupad översiktsplan för Lidköping stad antogs den 28 mars 2022.⁷

- 8.3 I översiktsplanen framgår det att Västra hamnen ska utvecklas till bostäder, vilket även framgår av stadsutvecklingsplanen. Vidare framgår av översiktsplanen att Lidköpings hamn är av strategisk betydelse för transporter samt att Göta älv är en särskilt viktig nationell och regional led för fartygstrafiken från Lidköpings hamn. Tungt gods fraktas från Lidköpings hamn genom Göta älv och vidare mot hamnar i Europa.

8.4 Detaljplan

- 8.5 De detaljplaner som kommer att omfattas av den planerade vattenverksamheten är nummer 36, 328 och sedermera 253.
- 8.6 En ny detaljplan, inom den geografiska avgränsningen av detaljplan 253, är under framtagande. Planen avser del av Sannorna 6:1 och omfattar del av befintlig hamnverksamhet, nya hamnplan samt hamnbassängen. Planen kommer att ändras utifrån hamnverksamhetens behov där befintlig kajlinje justeras till den nya tänkta kajlinjen och där byggbar yta

⁶ Översiktsplan Lidköpings kommun, antagen av kommunfullmäktige i oktober 2018.

⁷ <https://lidkoping.se/bygga-bo-och-miljo/boende-bostader-och-tomter/samhallsbyggnad-och-detaljplanering/stadsutvecklingsplanen/se-forslaget-har-pa-ny-stadsutvecklingsplan>, senast besökt 2022-05-18.

utökas. Planen förväntas ha vunnit laga kraft innan förevarande ansökningsprocess avslutas. Om så, mot förmodan, inte kommer att ske avser Sökanden föreslå ett villkor som reglerar att tillståndet inte får tas i anspråk i de delar som berörs av planen förrän planen har vunnit laga kraft.

8.7 De ansökta åtgärderna står inte i strid med gällande detaljplaner, dvs. detaljplan 36 och 328.

9. Avgränsning

9.1 Utvecklingen och flytten av Lidköpings hamn har redan påbörjats genom muddring, utfyllnad och anläggande av kajer genom ett tidigare tillstånd meddelad av Mark- och miljödomstolen, mål M 365-00, daterad 2001-07-17. Arbetstiden förlängdes genom dom i mål M 3989-10 till 2021-07-17.⁸

9.2 För att fortsätta omvandlingen av hamnen krävs nu ett nytt tillstånd i enlighet med förevarande ansökan.

9.3 Tillstånd för hamnverksamheten kommer att sökas separat då Vänerhamn AB bedriver hamnverksamheten och det således rör sig om två olika verksamhetsutövare.

9.4 Vidare har följande aspekter avgränsats och omfattas således inte av förevarande ansökan:

- Mark- och schaktarbeten på land hanteras inom ramen för pågående detaljplan och hamnverksamheten (markhöjning inom det vattenområde som är föremål för prövning i förevarande ansökan omfattas dock i enlighet med vad som anges i villkor 2 ovan).
- Grundvattenbortledning i samband med schaktarbeten kommer att ske temporärt. Enligt utredningen som återfinns i sin helhet i Bilaga B:11 är det uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.
- Naturmiljö inom nya hamnplan hanteras inom detaljplanen samt inom tillståndet att bedriva hamnverksamhet, enligt 9 kap. miljöbalken.

⁸ Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom, mål M 365-00, daterad 2001-07-17. Förlängd arbetstid genom dom M 3989-10, daterad 2012-08-30, till 2021-07-17.

- Dagvatten och klimatanpassning inom nya hamnplan hanteras inom detaljplanen samt inom tillståndet att bedriva hamnverksamhet, enligt 9 kap. miljöbalken. Dagvatten inom de nya utfyllnadsområdena hanteras i enlighet med gällande detaljplaner (253 och 328) och kopplas på befintligt dagvattennät.
- Ändrad sträckning för den östra pirarmen kommer att innebära att den fyr som idag finns placerad där, måste rivas. En ny fyr kommer att byggas på den östra pirens nya läge. Rivningen och uppbyggnaden av fyren bedöms inte vara en vattenverksamhet då den står på pirarmen, detta hanteras inom rivningsplan och byggnadslov hos Lidköpings kommun. Fyren ägs och underhålls idag av Sjöfartsverket som yttrat sig över de ansökta åtgärderna, yttrandet återfinns i Bilaga A:6.

10. Bakgrund till ansökan

- 10.1 Lidköpings hamn, som är en allmän hamn, är idag indelad i Västra respektive Östra hamnen på var sin sida om Lidans utlopp. Hamnområdet är lokaliserat centralt i tätorten. Lidköpings kommun äger och förvaltar kajerna i Lidköpings hamn medan Vänerhamn AB bedriver hamnverksamheten. Vänerhamn AB arrenderar marken som ägs av Lidköpings kommun.
- 10.2 Området vid Östra hamnen omfattar en industrihamn i den södra delen och ett befintligt utfyllnadsområde (nya hamnplan) i den norra delen.
- 10.3 Området vid Västra hamnen utgörs av en industrihamn för framför allt bulkhantering. Större delen av kajsträckan i Västra hamnen är avstängd sedan det uppdagades att kajerna har bristande bärighet. Med hänsyn till att Västra hamnen ingår i ett stort stadsutvecklingsprojekt, den så kallade Hamnstaden, som Sökanden avser att bebygga med bostäder och kontor är planen att avveckla Västra hamnens hamnverksamhet och flytta den till Östra hamnen.
- 10.4 Vidare utförs ett nationellt regeringsuppdrag av Trafikverket för att se över förutsättningarna för att främja överflyttning av gods från vägar till inlands- och kustsjöfart, vilket troligtvis kommer att innebära ökade godsvolymer i Väneren. För att säkra Vänersjöfartens framtid, planerar Trafikverket i samarbete med Sjöfartsverket en ombyggnation av slussarna i Trollhätte kanal för att ersätta de slussar som bedöms ha nått slutet av sin tekniska livslängd år 2030. De nya slussarna planeras ha kapacitet för större fartyg i Väneren. Detta innebär att Vänerens hamnar också behöver kunna ta emot större fartyg.

10.5 Arbetet med att flytta hamnverksamheten från Västra hamnen har påbörjats utifrån en tidigare dom (M 365-00) med förlängning (M 3989-10). Arbetstiden gick ut den 17 juli 2021. För att kunna fortsätta omvandlingen krävs ett nytt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken.⁹ Syftet med förevarande ansökan är således att framtidssäkra tillgängligheten till hamnen, frigöra ytor för att utveckla staden samt bibehålla och utveckla hamnverksamheten.

11. Ansökta åtgärder

11.1 Planerade arbeten

11.2 Arbetena i Östra hamnen omfattar nya kajer, nya verksamhetsområden (utfyllnadsområde 1 och 2) samt både breddning och fördjupning av farledsrännan och hamnbassängen. Delar av dessa arbeten, främst invallningen för ett utfyllnadsområde som på sikt blir nytt verksamhetsområde, är redan utfört i enlighet med ovan nämnt tillstånd.

11.3 Utbyggnaden med nya kajer planeras på både norra och södra sidan om hamnbassängen vid Östra hamnen. Vid norra sidan planeras en cirka 310 meter lång kaj och vid södra sidan en cirka 40 meter lång kaj. Marken bakom kajerna utgör nya hamnplan. För att kunna bygga kajerna vid norra respektive södra sidan av hamnbassängen i Östra hamnen krävs att hamnbassängen muddras fram till kajlinjerna.

11.4 Den nya hamnen behöver också anpassas till djupgåendet och längden på de större fartygen, det s.k. Vänermax. Det innebär bland annat en breddning av farledsrännan inklusive ändrad sträckning av östra pirarmens yttre del för att öka bredden på inloppet till rännan, samt en fördjupning av rännan och hamnbassängen.

11.5 En breddning av rännan kräver dels muddring, dels ersättning av befintlig stödkonstruktion som idag utgör ett mothåll för pirarmarna mot farleden. Ny stödkonstruktion kommer att placeras på både östra och västra sidan i farledsrännan.

11.6 Farleden och hamnbassängen har idag ett ramfritt djup på 5,7 meter från Vänerens referensnivå. För att öka säkerhetsmarginalerna ska farledsrännan, den utökade hamnbassängen samt befintlig hamnbassäng muddras till ett ramfritt djup på 6,0 meter från Vänerens referensnivå.

⁹ Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom, mål M 365-00, daterad 2001-07-17. Förlängd arbetstid genom dom M 3989-10, daterad 2012-08-30, till 2021-07-17.

- 11.7 Muddringsvolymen uppgår till maximalt 226 000 tfm³ inklusive slänter och övermuddring¹⁰. Den totalt muddrade bottenytan (inklusive slänter) är maximalt 100 000 m². Muddervolymen är dock beroende av vilken typ av kaj som byggs vid Östra hamnen. Ansökan behandlar två utföranden, spontkaj och pålad kaj som beskrivs närmare i den tekniska beskrivningen i Bilaga A.
- 11.8 Kajerna anläggs på nivå +46,80 för att ta hänsyn till framtida höjda vattennivåer och större framtida fartyg.
- 11.9 Ytorna i Östra hamnen, utfyllnadsområde 1 och 2 planeras att fyllas ut och tas i anspråk för industri, grönområde och gata, i enlighet med detaljplan. Utfyllnad görs innanför invallningar av sprängsten. Invallningen för utfyllnadsområde 1 är redan utförd i enlighet med ovan nämnt tillstånd, så när som på en mindre öppning för insegling. Invallningens yta ligger dock på nivå +46,00 och kommer att behöva höjas till +47,25 för att ta hänsyn till framtida höjda vattenstånd.
- 11.10 Återstående arbeten för utfyllnadsområdena omfattar därmed kompletterande invallning av utfyllnadsområde 1 - för att sluta igen öppningen i vallen (görs efter utfyllnad) och höjning av befintliga vallar - samt invallning kring utfyllnadsområde 2 och därefter utfyllnad av båda områden.
- 11.11 Då befintlig ledning för vattenintag till Lidköpings Energi ligger inom utfyllnadsområde 2 behöver hänsyn tas till ledningen. Innan åtgärder för omledning vidtas kommer samråd med Lidköpings Energi hållas.
- 11.12 De ansökta åtgärderna kommer att byggas ut etappvis, i minst två etapper. Etappernas indelning anpassas efter behoven i hamnverksamheten inom området och kan komma att ändras.
- 11.13 För en mer utförlig beskrivning av de ansökta åtgärderna hänvisas till den tekniska beskrivningen i Bilaga A.
- 11.14 Transporter
- 11.15 I samband med anläggningsarbeten kommer mängden tung trafik att öka. Utbyggnaden av Östra hamnen kommer främst att generera transporter vid utbyggnad av den nya sträckningen av pirarmen och invallningen vid utfyllnadsområde 2 samt utfyllnad av utfyllnadsområdena. Dessa arbeten kommer att pågå kontinuerligt under en tioårsperiod. Övriga arbeten som kräver en mindre mängd

¹⁰ I praktiken sker alltid en viss övermuddring, dvs. muddring under ramfri nivå, för att säkerställa tillräckliga marginaler vid ekolodning och ramning.

transporter så som anläggning av nya kajer samt färdigställande av verksamhetsytor med asfalt och väg är av mer kortvarig natur.

- 11.16 Vid transport av externa massor förväntas verksamheten ge upphov till omkring 17 transportrörelser per arbetsdag. Transporterna kommer att gå via Sjöhagsgatan, längs Jungmansgatan och Rörstrandsgatan för att ta sig ut på väg 44. Omledning av trafik kan eventuellt innebära att även gatan Östra hamnen belastas.
- 11.17 Östra hamnen är ett industriområde varpå aktuella vägar redan i dagsläget utnyttjas av tunga transporter. Planerad verksamhet innebär en delvis temporär ökning av antalet transporter under en 10-årsperiod till en begränsad mängd gentemot dagens trafik längs med vägarna.

12. Grundvattensänkning

- 12.1 Under planerad utbyggnad och exploatering av Östra hamnen kommer en tillfällig grundvattensänkning krävas i samband med schakt för anläggandet av ledningar, kaj, belysningsmaster, olje- och slamavskiljare samt dagvattenanläggning. Ingen permanent bortledning av grundvatten planeras.
- 12.2 Påverkan på grundvattnet genom bortledning innebär enligt 11 kap 3 § miljöbalken vattenverksamhet och är därmed tillståndspliktig verksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken. I 11 kap. 12 § miljöbalken görs ett undantag från tillståndsplikten om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.
- 12.3 Vid användandet av spont vid djupare schakt såsom dagvattenanläggning kommer influensområdet inte överstiga avståndet till omkringliggande anläggningar. Skador till följd av sättningar i samband med grundvattensänkning kan därmed uteslutas vid användandet av spont vid djupare schakter.
- 12.4 Grundare schakt såsom kaj- och ledningsschakt kommer sannolikt utföras utan spont. För att ta höjd för osäkerheter har bedömningarna hållits konservativa. Påverkansavstånden för kaj och ledningsschakt överskrider i det fallet avståndet till Lidköping Energis fastighetsgränser, men endast ytor och anläggningar längst i nordväst berörs. Ett enkelt samrådsförfarande har hållits med Lidköping Energi, enligt Bilaga C:8.
- 12.5 Med hänsyn till att avsänkningen bedöms vara i nivå med naturliga variationer, till följd av påverkan av Vänerns nivåfluktuationer, kan undergrunden antas vara konsoliderad för dessa mycket små tillskottlaster. Då grundvattensänkningen är tillfällig och kortvarig (dagar

till veckor för ledningar och grundare schakt) samt 4–6 månader för kajen) bedöms det sammantaget inte föreligga någon risk för att skador från sättningar ska uppkomma.

12.6 Mot den bakgrunden är bedömningen att den tillfälliga grundvattensänkningen ryms inom undantaget från tillståndsplikt i 11 kap. 12 § miljöbalken.

12.7 För en mer utförlig redogörelse av bedömningen av den tillfälliga grundvattensänkningen hänvisas till Bilaga B:11.

13. Utfyllnadsmaterialets kvalitet

13.1 Masshantering

13.2 Masshanteringen inom ramen för förevarande ansökan omfattar dels tillförsel av externa massor inom de två utfyllnadsområdena, dels återanvändning av muddrade massor från breddning, fördjupning och utökning av farledsrännan och hamnbassängen. Muddrade massor kommer i tillägg att användas vid utförande av andra anläggningar, exempelvis kommer den nya pirarmen återuppbyggas med delar av massorna, bestående av sprängsten, från den rivna delen.

13.3 Den totala tillgängliga volymen i utfyllnadsområdena, inklusive invallning för utfyllnadsområde 2, uppgår till maximalt 750 000 tfm³. Massorna till respektive utfyllnadsområde kommer att utgöras dels av massor genererade vid muddring av farled och hamnbassäng motsvarande maximalt 226 000 tfm³, dels av externa massor som tillförs genom återanvändning från till exempel annan lokal anläggningsverksamhet. Inga stabiliseringsmedel kommer att användas vid utfyllnaden. Behovet av externa massor motsvarar maximalt 524 000 tfm³.

13.4 Högsta vattennivå i Vätern vid ett 200-årsflöde är beräknat till +46,66, högsta uppmätta nivå enligt SMHI är +45,67 efter reglering av sjön.

13.5 Strandskoningen som vallar in utfyllnadsområdena kommer att utgöras av grov sprängsten till en höjd av 47,25 meter över havet och verka som erosionsskydd ut mot Vätern. En mindre öppning lämnas för att möjliggöra lossning från pråm. Bedömd volym sprängsten som krävs kring utfyllnadsområde 2, som sedan tidigare inte är invallat, uppskattas till mellan 50 000 tfm³. Omkring 15 000 tfm³ sprängsten bedöms kunna återanvändas från muddringen, antingen för invallning, till ny farledsränna /pirarm eller inom utfyllnadsområdena.

13.6 Med hänsyn till att utfyllnadsområdena är grunda krävs relativt små botten tömmande pråmar för att kunna åka in och tömma muddermassorna. Detta innebär också att endast delar av utfyllnadsområdena kan fyllas på det viset. Resterande ytor måste fyllas från utsidan av invallningarna genom att pråmar förtöjer längs med invallningen och muddermassorna pumpas in från pråm eller töms med hjälp av en grävskopa.

13.7 Muddermassor

13.8 Medelhalterna av det sediment som avses muddras och därmed användas vid utfyllnaden överskrider inte de generella riktvärdena för KM och i samtliga fall, utom för kadmium, inte heller nivån MRR. I enstaka punkter i de ytliga sedimenten i norra delen av hamnbassängen påträffades dock föroreningar över nivån för MRR eller riktvärdet för KM.

13.9 Genom att muddermassorna med jämförelsevis högre föroreningshalter från området i norra delen av hamnbassängen kommer att övertäckas av renare massor inom utfyllnadsområdet, kommer föroreningar konserveras och bedöms därmed inte utgöra en risk varken för försämrad vattenkvalité eller för dricksvattentäkten. Vidare bedöms muddermassor från hamnbassängen och farledsrännan innehålla föroreningsnivåer jämförbara med nuvarande bottensediment inom området och kan därför användas med liten risk för påverkan eller försämring.

13.10 Externa massor från anläggningsverksamheter

13.11 Externa massor med medelhalter som uppfyller kriterierna för MRR kommer att användas till utfyllnadsområdena under högsta vattenstånd. Över högsta vattenstånd, dvs. +46,66 kommer externa massor med medelhalter som uppfyller kriterierna för KM att användas.

14. Hantering av avfall

14.1 Avfall uppstår i samband med ansökta rivningsarbeten. Rivningsavfall kommer att transporteras bort till lämplig mottagningsanläggning. Stålsplattor slås ner eller rivs och skickas som skrot. Träkonstruktionen längs farledsrännan är en äldre konstruktion och kan vara kreosotbehandlad. Träet provtas efter upptag ur vattnet och om det är behandlat skickas det till mottagningsanläggning som farligt avfall.

14.2 Om lagring behöver ske görs detta på ett sådant sätt att det inte riskerar att påverka människor och miljö. Ingen behandling av avfall kommer att ske inom ramen för den ansökta verksamheten.

15. Samråd

- 15.1 Sökanden har genomfört samråd i samband med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning och teknisk beskrivning inför ansökan om tillstånd. Samrådet har genomförts med utgångspunkt i att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966). Samråd har därmed skett med Länsstyrelsen Västra Götaland, myndigheter, organisationer och sakägare såsom berörda verksamhetsutövare och fastighetsägare. Ett skriftligt samrådsunderlag har tagits fram och distribuerats till samrådsparterna.
- 15.2 En utförlig samrådsredogörelse för samtliga genomförda samråd med redovisning av de synpunkter som inkommit under samrådet återfinns i Bilaga C.
- 15.3 Hamnens utformning har samrått med Sjöfartsverket, se yttrande i Bilaga A:6.
- 15.4 Arbeten som berör Lidköpings Energi, det vill säga omdragning av ledning för vattenintag samt avsänkning av grundvatten, har samrått enligt ett enkelt samrådsförfarande, enligt Bilaga C:8. Fortsatt arbete kommer ske i dialog mellan parterna.

16. Nollalternativ

- 16.1 Nollalternativ innebär att de befintliga kajer i Västra hamnen som har bedömts vara bristfälliga inte kommer kunna användas. Hamnverksamheten i befintligt hamnområde på östra sidan kvarstår. Den norra delen av Östra hamnen kommer däremot inte att utvecklas för hamnverksamhet och tung trafik skulle alltså gå genom centrala Lidköping.
- 16.2 Nollalternativet medför även att hamnverksamheten inte kommer att kunna anpassas för framtida större fartyg, dvs. Vänermax.
- 16.3 Kommunens planerade ombyggnation inom Västra hamnen enligt stadsutvecklingsplanen¹¹ skulle begränsas.
- 16.4 I förlängningen innebär nollalternativet att hamnverksamheten kommer att behöva avvecklas.

¹¹ <https://lidkoping.se/bygga-bo-och-miljo/boende-bostader-och-tomter/samhallsbyggnad-och-detaljplanering/stadsutvecklingsplanen/se-forslaget-har-pa-ny-stadsutvecklingsplan> senast besökt 2022-05-18.

17. Miljökonsekvenser /omgivningspåverkan

- 17.1 Sammanfattningsvis så bedöms den planerade vattenverksamhetens huvudsakliga negativa påverkan vara buller där konsekvenserna från planerad verksamhet bedömts som måttligt negativa. För övriga aspekter har konsekvenserna bedömts som negativa och små eller mindre. För en utförlig redogörelse av den planerade verksamhetens miljökonsekvenser hänvisas till Tabell 1 i Bilaga B.
- 17.2 Försiktighetsmått och skyddsåtgärder har föreslagits för att begränsa och i möjligaste mån minimera påverkan från planerade åtgärder. En redovisning av de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som Lidköpings kommun ämnar vidta hänvisas till Tabell 2 i Bilaga B.

18. Risker och olyckor

- 18.1 Risker med den planerade verksamheten förväntas huvudsakligen bestå av miljörisker kopplat till spridning av föroreningar i sediment i samband med muddring av hamnbassäng och ränna, läckage av bränsle och olja från maskiner samt utsläpp av släckmedel i samband med brand.
- 18.2 Läckage av bränsle och olja från maskiner kan ske vid anläggnings- och rivningsarbeten nära vatten och för att minimera denna risk föreslås att maskiner som används vid vattenverksamheterna använder miljövänlig (lätt nedbrytbar) olja i så stor utsträckning som möjligt samt att det finns absorbent lättillgängligt vid arbete på eller nära vatten, så att eventuella utsläpp av bränsle kan begränsas.
- 18.3 Brand i maskiner som används i samband med vattenverksamheterna, kan leda till att föroreningar sprids till vattenmiljön. Riskminimering föreslås genom sedvanligt brandskydd samt att det bör finnas utrustning för uppsamling av släckmedel lättillgängligt.
- 18.4 Övriga risker förknippade med muddring och utfyllnad har identifierats som haverier som kan ske till följd av hårda väderförhållanden eller olyckor mellan mudderverk/pråm och fartygstrafik förknippat med hamnverksamheten. Riskerna kan minimeras genom att muddrings- och utfyllnadsarbete inte utförs vid hårda väderförhållanden samt att samordning mellan vattenverksamheter och hamnverksamhet sker mellan Lidköpings kommun och Vänerhamn AB.
- 18.5 För en utförlig redogörelse av de risker som kan uppstå vid ansökta åtgärder hänvisas till Bilaga B.

19. Villkorsmotivering

19.1 Villkor 2 - Utfyllnadsmassornas kvalitet

19.1 För att säkerställa att tillkommande massor inte är skadliga för miljön på platsen, inte bidrar till oacceptabel spridning av föroreningar till ytvattenrecipient och inte är skadliga för människors hälsa inom utfyllnaden har provtagningar gjorts som visar att medelhalterna av det sediment som avses muddras och därmed användas vid utfyllnaden inte överskrider de generella riktvärdena för KM. I samtliga fall, utom för kadmium, överstigs inte heller nivån för MRR.

19.2 Provtagningar i norra delen av hamnbassängen, ned till cirka 0,5 meters djup har dock påvisat jämförelsevis högre föroreningshalter.

19.3 Mot den bakgrunden är bedömningen att samtliga muddermassor kan återanvändas för utfyllnad. Då muddermassor med jämförelsevis högre föroreningshalter från området i norra delen av hamnbassängen kommer att övertäckas av renare massor inom utfyllnadsområdet, kommer dessa föroreningar att kapslas in och konserveras. Således bedöms inte heller dessa muddermassor utgöra en risk, varken för försämrade vattenkvalité eller för dricksvattentäkten.

19.4 Genom att återanvända muddermassor sker en hushållning med material.

19.5 Vad beträffar externa massor som ska användas till utfyllnadsområdena kommer medelhalter som uppfyller kriterierna för MRR att användas. Över högsta förutsebara vattenstånd, dvs. +46,66, kommer externa massor med medelhalter som uppfyller kriterierna för KM att användas. En sådan uppdelning förekommer i praxis¹² och är i överensstämmelse med såväl försiktighetsprincipen som hushållningsprincipen.

19.6 Villkor 3 - Grumling

19.7 Syftet med villkoret är att förhindra okontrollerad grumling från muddring eller utfyllnad samt eventuell spridning av förorenade sediment vid utfyllnad.

19.8 Enligt utförd MKN-utredning, Bilaga B:6, kan de biologiska kvalitetsfaktorerna temporärt påverkas av grumling vid planerad verksamhet. Denna påverkan kan minskas genom att försiktighetsmått vid behov används vid utfyllnad, så som grumlingskydd. I samband med

¹² Mark-och miljödomstolen vid Växjö tingsrätts dom, mål M 3141-16, daterad 2017-08-25.

muddring i norra hamnbassängen, där halter över KM förekommer, ska miljöskopa eller annan likvärdig skyddsåtgärd användas.

- 19.9 Som ett ytterligare försiktighetsmått planeras muddring att utföras i minst två etapper, där respektive etapp beräknas utföras under en säsong under isfri period mellan augusti och april. Etapperna planeras utföras med ett antal års uppehåll.

20. Allmänna hänsynsregler

- 20.1 I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler i 2 - 6 §§. I 2 kap. 7 § miljöbalken anges att 2 - 6 §§ gäller om det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. I den avvägningen bör särskilt kostnaden för åtgärder vägas mot den s.k. miljönytta som följer av den specifika åtgärden.

20.2 Bevisbörderegeln (2 kap. 1 §)

- 20.3 Sökanden har genom vad som redovisas i ansökan med tillhörande teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning visat att verksamheten kommer att bedrivas på ett sådant sätt att hänsynsreglerna följs.

20.4 Kunskapskravet (2 kap. 2 §)

- 20.5 Sökanden har genom provtagning, undersökningar, inventeringar och samråd klarlagt den planerade vattenverksamhetens risker och eventuella påverkan. Miljöpåverkan, effekter och konsekvenser av planerade åtgärder har bedömts, beskrivits och analyserats. Sökanden har således erforderlig kunskap om vattenverksamheten för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

20.6 Försiktighetsprincipen (2 kap. 3 §)

- 20.7 Sökanden anser att de föreslagna försiktighetsmåten och skyddsåtgärderna är tillräckliga med hänsyn till de planerade åtgärdernas risk för påverkan på hälsa och miljön. Vidare har samtliga utredningar som genomförts baserats på konservativa antaganden.

- 20.8 Bästa möjliga teknik kommer, i enlighet med vad som anges i 2 kap 3 § och 2 kap 7 § miljöbalken, att användas som princip vid upphandling av de tjänster som krävs för att genomföra de planerade åtgärderna.

20.9 Produktval (2 kap. 4 §)

- 20.10 Vid val av den utrustning som behövs för de planerade åtgärderna kommer miljöanpassade alternativ att användas i den utsträckning det är möjligt. Bedömningen görs när val av produkter och utrustning sker.

- 20.11 Sökanden kommer att utforma kraven på anlitade entreprenörer i samband med upphandlingen av tjänster så att det uppnås en rimlig nivå för att säkra verksamhetens miljö kvalitet.
- 20.12 Hushållnings- och kretsloppsprincipen (2 kap. 5 §)
- 20.13 Muddermassor kommer att återanvändas som fyllnadsmaterial inom utfyllnadsområde 1 och 2. På så sätt främjas cirkulär användning av massor.
- 20.14 Vidare kan de massöverskott som sker i andra lokala anläggningsprojekt utnyttjas som utfyllnad för att skapa de nya verksamhetsytorna. Tillgång till massor från närområdet ger minskade utsläpp genom förkortade transporter, och ger god hushållning.
- 20.15 Tillämpningen innebär även god hushållning med naturresurser då naturresurserna tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt.
- 20.16 Lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 §)
- 20.17 En alternativ plats är inte aktuell då flera av anläggningarna inom hamnen är i dåligt skick och behöver rivas samt ersättas.
- 20.18 Vidare anser Sökanden att vald lokalisering med redan etablerad hamnverksamhet, i enlighet med gällande detaljplan, är mest lämpad för att utveckla verksamheten med hänsyn till framtidens krav på transporter till sjöss, ökade volymer och större fartyg.
- 20.19 Skälighetsprincipen (2 kap. 7 §)
- 20.20 Av redovisningen ovan framgår att verksamheten kommer att leva upp till de krav som uppställs i 2 kap. miljöbalken. Verksamheten kommer också att anpassas i rimlig utsträckning för att ta vederbörlig hänsyn till människors hälsa och miljön.

21. Tillåtlighet

- 21.1 Riksintressen 3 och 4 kap. miljöbalken
- 21.2 De ansökta åtgärderna bedöms inte ha någon negativ påverkan på de riksintressen som utgör en del av verksamhetsområdet. Inte heller de riksintressen som finns i närheten av verksamhetsområdet bedöms påverkas negativt.
- 21.3 För en mer utförlig redogörelse för berörda riksintressen hänvisas till avsnitt 11.5 i MKB:n, Bilaga B.

- 21.4 Miljö kvalitetsnormer 5 kap. miljöbalken
- 21.5 *Vatten*
- 21.6 Muddring och utfyllnad i vattenförekomsterna innebär främst en omlokalisering av massor samt tillförsel av nya rena massor fria från föroreningar. Muddrings- och utfyllnadsarbetena, liksom byggnation av ny kaj innefattar inte några direkta utsläpp av närsalter, metaller eller miljögifter men vattenförekomsterna kan vid arbetena få tillskott av föroreningar som frigörs från sediment, med en risk för ökade halter i vattnet som följd. Metaller och organiska miljögifter, däribland prioriterade och särskilt förorenande ämnen har påvisats i sedimenten som ska muddras, men i majoriteten av proverna kan föroreningsnivåerna anses vara låga, och inte utgöra en större risk för påverkan på vattenkvalitén.
- 21.7 Utöver en begränsad föroreningsspridning förväntas muddringen och utfyllnaden även påverka omgivningen genom grumling. För att minimera både grumling och spridning av förorenade ämnen från de översta lagren av sediment som förekommer i norra hamnbassängen ska en miljöskopa eller annan likvärdig skyddsåtgärd användas vid muddring. Vidare kommer siltgardin, bubbelridå eller likvärdig skyddsåtgärd att användas vid behov.
- 21.8 Generellt är dock området som är föremål för föreliggande ansökan relativt skyddat och därmed har faktorer såsom vågor, vind och strömmar mindre inverkan på risken för spridning av eventuella förorenade sediment. Vad gäller Lidan begränsas spridning av suspenderat material till området för muddringen, vilket sträcker sig cirka 200 meter vid utloppet till Hamnbassängen. Spridning uppströms Lidan begränsas av strömningsriktningen mot Hamnbassängen.
- 21.9 Den kumulativa effekten av föroreningsspridningen och grumlingen bedöms bli tillfällig och lokal eftersom arbetena utförs under en begränsad period i ett avgränsat och skyddat område. Genom omsättning av vatten bedöms halterna avklinga relativt fort. Utspädning bedöms således ske i sådan grad att det i ett längre perspektiv och för hela vattenförekomsten Vänern-Värmlandsjön innebär en försumbar påverkan. Detsamma bedöms gälla för berörd del av vattenförekomsten Lidan - Lovene då kontinuerlig utspädning sker genom tillförsel av vatten uppströms, och sett till vattenförekomsten som helhet utgör bidraget från ansökta åtgärder en mycket liten del.
- 21.10 Åtgärderna med grumlingsskydd såsom exempelvis siltgardin eller bubbelridå samt i vissa fall miljöskopa eller annan likvärdig skyddsåtgärd kommer att bidra till att effekterna av grumling samt

förorenings-spridning minimeras. Vidare innebär den planerade hanteringen av muddermassorna, där de mer förorenade massorna överlagras med mindre förorenade massor, att föroreningar konserveras inom utfyllnadsområdet och kumulativa effekter på längre sikt minimeras. Att undvika muddring under månaderna maj till juli innebär minskad kumulativ påverkan på fiskebeståndet.

- 21.11 Sammantaget innebär de ansökta åtgärderna, vilka är begränsade såväl vad gäller utbyte och tillskott till vatten som tidsmässigt och geografiskt, att verksamheten inte bedöms varken försämra eller äventyra möjligheterna att uppnå god ekologisk och kemisk status i de berörda vattenförekomsterna.
- 21.12 För en mer utförlig redogörelse av den ansökta verksamhetens påverkan på miljö kvalitetsnormerna hänvisas till Bilaga B:6.
- 21.13 *Luft*
- 21.14 Planerad verksamhet kan komma att påverka luftkvaliteten i området negativt, främst luftföroreningar i form av NO_x och partiklar. Spridningsberäkningarna, baserat på antagandet att mudderverket kommer att arbeta dygnet runt i fyra månader, visar dock att miljö kvalitetsnormerna bedöms klaras för NO_x och med god marginal för partiklar.
- 21.15 Områdesskydd 7 kap. miljöbalken
- 21.16 *Strandskyddsområde*
- 21.17 Längs farledsrännan i Lidans mynning och innanför båda pirarmarna gäller en äldre detaljplan som tillkom innan strandskyddet instiftades. Då strandskyddet därmed inte är upphävt krävs dispens för att utföra de ansökta åtgärderna, se karta Figur 19 i Bilaga B.
- 21.18 Enligt 7 kap. 16 § p 2 miljöbalken ska eventuella dispenser från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken ingå i tillståndsprövningen enligt miljöbalken.
- 21.19 Som särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken gör Sökanden gällande att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (1 p), att området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet kan inte tillgodoses utanför området (3 p) och att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (5 p).
- 21.20 Då strandskyddat området redan tagits i anspråk genom hamnverksamheten på ett sätt som gör att strandskyddets syften i

förevarande fall saknar betydelse, anser Sökanden att särskilda skäl för dispens föreligger enligt p 1.

- 21.21 Vad beträffar p 3 kan de ansökta åtgärderna av förklarliga skäl inte lokaliseras till annat än ett vattenområde, vilket även tydliggörs i praxis där det framgår att återuppbyggnad eller modernisering av befintliga hamnar är en självklar dispensgrund.¹³
- 21.22 Vidare får den långsiktiga utvecklingen av staden och hamnverksamheten ses som ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför det ansökta området, enligt p 5. Detta stöds av praxis där en kommuns behov av tätortsutveckling och olika typer av infrastrukturåtgärder anges som exempel på ett allmänt intresse. För att intresset ska anses vara angeläget bör enligt motiven den planerade åtgärden ge långsiktiga fördelar för samhället.¹⁴
- 21.23 Sammanfattningsvis får de ansökta åtgärderna anses väga tyngre än intresset av strandskydd varför en dispens är förenlig med strandskyddets syfte.
- 21.24 *Skyddade områden inom verksamhetsområdet*
- Vänerskärgrården och Kinnekulle: Planerad vattenverksamhet ligger i linje med biosfärsområdets mål om en hållbar utveckling då en fungerande hamn gör att godstransport kan ske med sjöfart. Detta ger en lägre belastning på miljön än till exempel godstransport med lastbil.
 - Fiskvatten enligt fiskvattendirektivet (NFS 2002:6): Påverkan på fiskvatten bedöms kunna ske i samband med grumlande och bullerstörande aktiviteter. Med de inarbetade försiktighetsmått bedöms påverkan vara begränsad.
- 21.25 *Sammanfattning*
- 21.26 Med anledning av vad som framkommit ovan menar Sökanden att verksamheten kan bedrivas utan betydande olägenhet för människors hälsa och miljön med det utförande och förslag på försiktighetsmått som redogjorts för i ansökan. Sökanden menar att verksamheten är tillåtlig enligt 2, 3, 4, 5, 7 och 11 kap miljöbalken och att tillstånd därmed kan beviljas.

¹³ Lexinos lagkommentar till 7 kap. 18 c p 3 miljöbalken (1998:808).

¹⁴ Norstedts Juridiks lagkommentar till 7 kap. 18 c p 5 miljöbalken (1998:808).

22. Kontroll av verksamheten

- 22.1 Kontrollprogrammet kommer bland annat att omfatta uppföljning av massornas kvalitet och eventuella åtgärder vid grumling, se Bilaga B, avsnitt 13.
- 22.2 I samband med upphandling och byggstart kommer miljökrav och krav på entreprenörens egenkontroll även att följas upp i tecknade avtal.
- 22.3 Som framgår av Sökandens förslag till villkor kommer kontrollprogram att upprättas och ges in till tillsynsmyndigheten senast fyra (4) veckor innan vattenverksamheten påbörjas.

23. Information till sjötrafiken

- 23.1 De planerade arbetena kommer ske i tät dialog med Vänerhamn. Sökanden kommer även att, vid arbeten av betydelse för sjötrafiken, informera om område, omfattning och tidplan genom Underrättelser för sjöfarten, Ufs.

24. Skada och ersättning

- 24.1 Fiskeavgift i form av en engångsavgift om tjugofemtusen (25 000) kronor har erlagts för fiskevårdande åtgärder i samband med det tillstånd som erhöles av Mark- och miljödomstolen genom dom i mål M 365-00¹⁵. Då delar av de ansökta åtgärderna inte har slutförts utan omfattas av förevarande ansökan, är det Sökandens bedömning att erforderlig ersättning redan har utgått för de ansökta åtgärderna. Sökanden hänvisar även till vad som anges nedan med avseende på planerade kompensationsåtgärder.

25. Kompensationsåtgärder

- 25.1 I samband med utvecklingen av Hamnstaden planerar Lidköpings kommun för att genomföra kompensationsområden i anslutning till Väneren. Kompensationsåtgärderna ska motsvara de ytor av betydelse för fågel och fisk som försvinner i samband med anläggnings- och rivningsarbeten. Två områden har lokaliserats som lämpliga för främst strandfågel, groddjur, fisk och biologisk mångfald. De planerade kompensationsåtgärderna för de två områdena beskrivs i Bilaga B:13.

¹⁵ Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom, mål M 365-00, daterad 2001-07-17.

25.2 Utöver de kompensationsåtgärder som beskrivs i Bilaga B:13 har ytterligare möjliga åtgärder utretts för de ytor som försvinner i samband med anläggnings- och rivningsarbeten i området vid Östra hamnen. Dessa åtgärder beskrivs utförligt i Bilaga B avsnitt 8.13.

26. Tid för färdigställande och anmälan om oförutsedd skada

26.1 Tid för färdigställande

26.2 Den ansökta arbetstiden baseras på bedömning av den tid åtgärderna bedöms tas i anspråk, med marginal för upphandling, tillgänglighet och eventuell påverkan från t.ex. extrema väderförhållanden.

26.3 Anmälan om oförutsedd skada

26.4 Eventuella skador som kan uppstå till följd av de ansökta åtgärderna bedöms vara av den karaktären att de kan iakttas i direkt samband med de utförda arbetena. Således anses den påkallade tiden för anmälan av oförutsedda skador vara rimlig.

27. Verkställighetsförordnande

27.1 Sökanden yrkar att tillståndet ska förenas med ett verkställighetsförordnande. Skälet till det är att hamnen behöver muddras för att kunna fungera. Vidare är större delen av kajsträckan i Västra hamnen avstängd efter att det uppdragats att kajerna har bristande bärighet. Då bristen på kaj hämmar Vänerhamns möjlighet att bedriva hamnverksamhet innebär det att Vänerhamn tvingas flytta gods från Västra hamnen till Östra hamnen med lastbil, vilket får ses som en temporär lösning.

27.2 Sökanden har även stor brist på industrimark, i synnerhet i stadens centrala delar där hamnverksamheten är belägen. Tillgängliggörandet av industrimark i Östra hamnen är således av stor betydelse för möjligheten att få verksamheter i den Västra hamnen att flytta till östra och därmed möjliggöra för bostadsexploatering i den västra hamnen, vilket är utpekad i Fördjupning av översiktsplan för Hamnstaden¹⁶.

27.3 Mot Sökandens intresse för ett verkställighetsförordnande ska emellertid de skäl ställas som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande ska avvaktas innan tillståndet får tas i anspråk. Vid en sådan bedömning krävs enligt Högsta domstolen att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett

¹⁶ Fördjupning av översiktsplan för Hamnstaden, antagandehandling december 2012.

lagakraftvunnet avgörande inväntas. Enligt Högsta domstolen ska särskild hänsyn tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras.¹⁷ Vidare framgår av ett avgörande från Mark- och miljööverdomstolen att det förhållandet att en verksamhet bedrivits under en längre tid på den befintliga platsen samt huruvida verksamhetens tillåtlighet är ifrågasatt också ska beaktas.¹⁸

- 27.4 I förevarande fall kan Sökanden konstatera att verkningarna på miljön från de ansökta åtgärderna är utredda och kommer att vara begränsade. Sökanden vill även framhålla att hamnen varit belägen på den aktuella platsen sedan lång tid tillbaka och flera av de åtgärder som ansökan omfattar har precis utförts på platsen med begränsade miljöeffekter.
- 27.5 Vidare ska hänsyn tas till det faktum att det inte finns något starkt allmänt eller enskilt motstående intresse mot de ansökta åtgärdernas tillåtlighet. Sökanden anser således att de skäl som nu framförts till stöd för omedelbar verkställighet med god marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan verkställighet får ske.
- 27.6 I övrigt bör understrykas att Sökanden inte kunnat identifiera någon rättsfråga i målet som kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att få belyst i högre instans.

28. Övrigt

28.1 Prövningsavgift

28.2 Kostnaderna för de ansökta åtgärderna har beräknats att överstiga etthundra miljoner kronor (100 000 000) kr. Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska avgift betalas för prövningen av ansökan. Avgiften bör med tillämpning av denna förordning (3 kap. 4 § 1 st. p. 9) bestämmas till 400 000 kr.

28.3 Aktförvarare

28.4 Till aktförvarare föreslås Ann-Charlotte Ahlm på Samhällsbyggnad, Lidköpings kommun, Skaragatan 8, 531 88 Lidköping, telefonnummer: 0510-77 00 00. Tillståndsansökan finns även på Lidköpings kommuns hemsida.

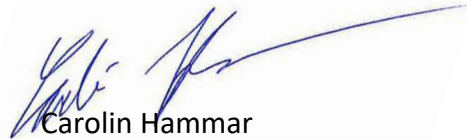
¹⁷ Högsta domstolens dom i mål T 3158-12 (NJA 2012, s. 623), daterad 2012-10-17.

¹⁸ Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätts dom i mål M 2557-16, daterad 2016-05-02.

Malmö som ovan

Erica Nobel

Carolin Hammar

Bilagor

Fullmakt

Bilaga A	Teknisk beskrivning
Bilaga A:1	Ritningar Östra hamnen
Bilaga A:2	PM Geoteknik, Strandskoning - Östra hamnområdet,
Bilaga A:3	Geoteknisk undersökning - Markteknisk undersökningsrapport
Bilaga A:4	Geoteknisk undersökning - PM Geoteknik
Bilaga A:5	Manöversimuleringar för Lidköpings hamn med modifierad kaj och farled
Bilaga A:6	Yttrande, Sjöfartsverkets information kring farledsdjup och farledsbredd i samband med hamnutbyggnad

Bilaga B

Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga B:1	Kartbilaga
Bilaga B:2	Rådighetsutredning
Bilaga B:3	Översiktlig miljöteknisk markundersökning
Bilaga B:4	PM Kompletterande provtagning sediment
Bilaga B:5	Fördjupad riskbedömning sediment
Bilaga B:6	Bedömning av effekter på miljökvalitetsnormer för vatten
Bilaga B:7	Naturvärdesinventering
Bilaga B:8	Limnisk bottenundersökning
Bilaga B:9	Spridningsberäkning luft
Bilaga B:10	Bullerutredning
Bilaga B:11	PM Grundvattensänkning vid schakt
Bilaga B:12	Redovisning av egenkontroll för utfyllnad vid Östra hamnen
Bilaga B:13	Kompensationsåtgärder inom Vänerens närområde
Bilaga B:14	Miljöriskbeskrivning Vänerhamn

Bilaga C

Samrådsredogörelse

Bilaga C:8	Samråd Lidköping Energi
------------	-------------------------